

O NOVÉM NOSITELI ŘÁDU PRÁCE

V řadovém činžáku ulice na Vinohradech svítí do noci okno. Na jaře, v létě i na podzim se tudy vrací z Grebovky maminky s dětmi. Ráno i v poledne, a nejvíc navečer. S nocí tu chodí zpátky do města milenci. Okno jim svítí na cestu. Kdopak tam bdí? Kdo usíná tak pozdě? Proč svítí ten člověk? Nemůže spát?

Oči nad stolem se zavírají. Ještě stránku. Z jedné stránky jsou však dvě a tři a deset. Levá ruka obrací list za listem a pravá črtá klikyhadky záhadných konstrukcí a kresbu prokládá slovem, větou a odstavcem.

Víčka se zavírají a tužka si lehá na papír. Den byl krátký. Půlnoc je jako dojedeny chlebičky, a vteřinová ručička načíná nový den. Čas ukusuje už z nového krajíce.

Sotva se převalíš, je tu ráno. Bylo té noci málo? Ale kdež! Bylo jí až až! Kdo spí, neví. Dobře, že je už den. Tělo nezná dosud únavy. Sílu mu dala stará láska: gymnastika, tělocvik. Škoda, že na to není dnes už čas. Vystřídaly ji lásky nové, a těch je víc! Kolik? Darmo povídat. Stačí podívat se kolem dokola: žena se chystá do práce, chlapce strojí do školy, a vstává i malá Jana, už pětiletá. Jak ten čas letí, jak ty děti rostou! Táta je uvidí ráno jenom na chvíli, a snad ještě navečer. Snídá, a děvčátko drží na koleně. Za každým třetím slůvkem zní vytrvalé „táto!“ I chlapec se pyšní svou prací: včera nakreslil kombajn a traktor, výsadkáře, motocykl a tryskové letadlo. Naléhá: „Táto, ukaž mi, jak se kreslí křídlo, to se mi u letadel nevede.“ A táta odpovídá dcerce a synovi, i ženě odpovídá, chvilí výkresy a vidí v nich ty svoje, které dokreslil dnes, už po půlnoci.

Vteřinová ručička na hodinách letí neúprosně. Už zas je

čas! Tři pusy na rozloučenou: zdola Janě, výš Tomášovi a nejvýš své ženě – jako by žebříček políbil – a už se za ním zavírají dveře. Kdypak se vrátí, kdy je zase otevře?

Je to možné? Ve chvíli byl zpátky. Zapomněl něco? Ne. Hovořil s doručovatelkou. Nechtěla mu vydat tu velkou obálku jen tak na chodbě. Musil se vrátit. Jeden podpis, druhý, třetí, a sedmatřicetiletá tvář byla v té chvíli neveselá. Co to tam bude? Tvář je už zase jasná: „Mámo, to je pozvání na Hrad! Je to moje?“ Pevná ruka, vždycky pevná, se najednou sotva znatelně zachvěla: „Je to moje... Tady je to černé na bílém: František Konárek, konstruktér Výzkumného ústavu pro mechanisaci průmyslu skla...“

Nikdo nevěděl, kdy doručovatelka odešla. A žena dočítala tu račostnou zvěst: „... kde budete vyznamenán Řádem práce.“

Toho dne po prvé přišel do ústavu pozdě. Na všechno se díval jinýma očima. Především to byl den vzpomínání. Začal s tím už v tramvaji. Málem by si byl zapomněl koupit jízdenku. Byl v daleku a v dávnou, myslil na učednická léta v hradecké škodovce (nejhezčí ze všeho), kde v odborných a jazykových kurzech s vybranou skupinou pro zahraniční montáže louskal perštinu, angličtinu a později francouzštinu, ruštinu a němčinu. Doma sedával nad knížkami a v práci stál nad kovadlinou. Kdo jen to byl tenkrát? Který kováč mne praštil tehdy

do ramene, div jsem se neskácel? Podařilo se mi po prvé na jedno ohnutí cosi vykovat.

Marně vzpomínal. Kdo jen to byl? To byla přece rána! „Tak jsi konečně borec,“ řekl mu přitom ten starý dělník – a to bylo první a největší uznání.

Kde jen jsem bral tenkrát na všechno čas! Stavěl jsem modely letadel, fotografoval jsem, později filmoval, maloval obrazy, cvičil – dělal jsem volontéra v konstrukční kanceláři, inženýrům jsem koukal do rukou a hlíal jejich slova. A později, už ve výzkumném ústavu, přibyl k těm mnoha, kteří dávali rady a ochotně se dělili o své celoživotní zkušenosti, inž. Robert Egert.

Komu být vděčný za dnešní den? I jim. Jim všem. I starému Martinu Hantychovi, dnes vedoucímu technologovi Výzkumného ústavu kotlů v Hradci Králové, který jen chvilku přede mnou přijal na Hradě Řád práce. Jemu jsme tleskali nejvíc. Všechno si hned potom popovídali a zavzpomínali... A ne jenom s ním. Napsali rodiče i staří přátelé, přišly i gratulace od podniků a hospodářských jednotek. Desítky dopisů, jeden srdečnější než druhý. Člověk nikdy neví, kolik má na světě přátel, kolik známých i neznámých mu drží palec a – fandí mu. Jako ti „starci“ dělníci tenkrát při prověřovacích zkouškách po třetím roce učení, když se mi podařilo udělat baterii odstředivky. – Ne, já nebyl nikdy sám...

Do večera, do ulice svítí v řadovém činžáku okno. Táta drží na kolenou děti, sedmiletého Tomáše a pětiletou Janu. V těchto dnech poznal chlapec ve škole i poslední písmenka abecedy. Osvědčil tuto svou znalost prvním samostatným čtením: Předseda Československé republiky uděluje Františku Konárkovi Řád práce za úspěšné vyřešení konstrukce automatické linky na výrobu pěnového skla...

Potom táta synovi slíbil, že dnes roztřídí chlapcovy výkresy. To nelze už odkládat. A spolu začnou stavět modely letadel. Tak začínal přece i táta.

S tím šly děti spát. A to okno v řadovém činžáku už zase trvale svítí...
ALFŘED TECHNIK

OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

25

Podle Jaroslava Haška vypravuje a ilustruje Jos. Lada

1. Švejk chtěl v Chyruvě na etapě všechno vysvětlit nějakému důstojníkovi, ale jeden z maďarských vojáků, hlídajících transport zatajců, ho uhodil kolbou do ramene s poznámkou: „Baczom az élet, lezeš do řady, ruská svině!“ Švejk se vrátil do řady a obrátil se k nejbližšímu zajatci: „Von ten člověk koná svou povinnost, ale vydává sám sebe v nebezpečí. Což kdyby náhodou měl nabito v otevírací fráš? Tak by se mu mohlo lehce stát, že by mohl kvér spustit a celej náboj by mu vletěl do huby a von by zemřel ve vykonávání své povinnosti.“

2. „Ne ponymat, ja krymsky Tatáryn, Allah achper,“ odpověděl Švejkovi Tatar, sedl si a začal se modlit: „Allah achper – Allah achper – bezmila – arachman – arachim – málinkin mustafir.“ – „Tak ty seš tedy Tatar,“ soustrastně řekl Švejk, „ty jsi se vydařil. Pak mně máš rozumět! Hm. – Znáš Jaroslava ze Šternberka? To jméno neznáš, ty kluku tatarská? Ten vám to natřel pod Hostýnem. To ste vod nás jeli sviňským krokem. Znáš Hostýnskou Panenku Marii? To se ví, že neznáš – ta byla taky při tom, však voni vás, kluky tatarský, tady v zajetí pokřtí.“

3. V Dobromilu na etapě zapisoval zajatce jeden šikovatel, ale nemohl se s nimi domluvit. Zařval tedy do skupiny zajatců: „Wer kann deutsch sprechen?“ Ze skupiny vystoupil Švejk. „Ty jseš žid, vid?“ začal šikovatel. Švejk zavrtěl hlavou. „To nemusíš zapírat,“ pokračoval šikovatel. „Já jsem zde, židáčku, nejvyšším pánem. Když já něco řeknu, tak se všechno musí třást a zalízat. Váš car je ksindl, ale náš car je otevřená hlava. Teď ti něco ukážu, abys věděl, jaká je u nás disciplína.“ Otevřel dveře do vedlejší místnosti a zavolal: „Hans Löffler!“

4. Ozvalo se: „Hier!“ a dovnitř vstoupil volatý voják, Štajeráček, s výrazem ubrečeného kretěna. „Hans Löffler,“ poručil šikovatel, „vezmi támhle mou dýmku, strč si ji do huby a běhej po čtyřech kolem stolu!“ Volatý Štajeráček dal se do lezení po čtyřech a přitom štkal. Šikovatel se podíval vítězoslavně na Švejka: „Co, neříkal jsem ti to, židáčku, jaká je u nás disciplína?“ A když se dost potěšil, řekl konečně: „Halt! Nyní panáčkuj a aportuj dýmku. – Dobře, a teď zadjodlu!“ Místností se ozval řev: „Holarijó, holarijó...“

5. „A teď se, židáčku, seber, tady máš papír a tužku, a piš seznam,“ poručel šikovatel Švejkovi. Švejk zasalutoval a odešel k zajatcům. Ale se sestavováním seznamu to bylo zlé. Švejk prožil mnoho v životě, ale tahle jména mu nešla do hlavy. „To mně nikdo nebude věřit, že se někdo moh takhle jmenovat: Muhlahalej Abdarchmanov – Bejmurat Allahali – Džeredže Čerdedže – Davlatbalej Nurdagalejev. To u nás máme přeci lepší jména, jako ten farář v Židohoušti, kerej se jmenoval Vobejda. – Že si nepřekousneš jazyk,“ říkal každému s dobráckým úsměvem.

6. Když konečně Švejk seznam sepsal, umínil si, že vysvětlí šikovateli, že se stal obětí omylu. Šikovatel, který už dříve nebyl úplně střizlivý, mezitím pozbyl úplně soudnosti. Švejk začal tím, že měl přeci jen jít na Felštýn podle potoka, ale že za to nemůže, když jeden ruský voják uteče ze zajetí a jde se vykoupat do rybníka atd. Teď teprve seznal Švejk, že mluvil zbytečně, poněvadž šikovatel již dávno spal. Švejk přikročil k němu a dotkl se jeho ramene, což úplně stačilo, aby šikovatel spadl ze židle. „Vodpustějí, pane šikovatel,“ řekl Švejk, zasalutoval a vyšel z kanceláře.